

**Коледж приватного вищого навчального закладу
«Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»
Циклова комісія соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
ПВНЗ «КІДМУ КПУ»
В. В. Кошолуп
_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 1301 «Соціальне забезпечення»

спеціальність 5.13010101 «Соціальна робота»

форма навчання денна

(Шифр за ОПП ВППІ 2)

Розробники: викладач Гримач О. М.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з гуманітарних дисциплін коледжу ПВНЗ «КІДМУ КПУ»

Протокол від _____ року № ____

Голова циклової комісії
з соціальної роботи коледжу ПВНЗ «КІДМУ КПУ»

_____ (Т. А. Тернавська)
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ 20__ року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Протокол від _____ року № ____

_____ 20__ року Голова _____ Г. Ю. Шаркова

1. Опис навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,00	Галузь знань 1301 «Соціальне забезпечення»	<u>За вибором</u>	
	Напрямок підготовки 5.13010101 «Соціальна робота»		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Соціальна робота	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2016 – 2017 н. р.	
Індивідуальне(і) науково (навчально) - дослідне(і) завдання <i>Модуль 1. Загальні характеристики соціальної політики</i> <i>Модуль 2. Механізми соціальної політики та соціального захисту населення</i>		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість годин – 144 год.		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 5,5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: Молодший спеціаліст	
	32 год.	___ год.	
	Практичні		
	24 год.	___ год.	
	Семінарські		
	___ год.	___ год.	
	Лабораторні		
___ год.	___ год.		
Самостійна робота та індивідуальні завдання:			
88 год.	___ год.		
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Соціальна політика в Україні» підготовлений для студентів спеціальності «Соціальна робота».

Основна мета дисципліни полягає в отриманні студентами системних знань з об'єктивних закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей соціальної політики, а також набуття навичок їх практичного використання; забезпечення науково-інформаційної основи для формування широко освічених і соціально активних професіоналів, які усвідомлюють своє місце у сучасному суспільстві та здатних прогнозувати можливості щодо вирішення проблем соціальної політики в Україні.

Завдання навчальної дисципліни:

- сприяння формуванню гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього спеціаліста з соціальної роботи;
- розуміння студентами основних етапів розвитку соціальної політики як науки, її видів і сучасних напрямків;
- бачення соціальної політики як цілісної саморегулюючої системи;
- опанування основних категорій та понять соціальної політики;
- формування розуміння особливостей аналізу основних суспільних процесів;
- ознайомлення з методиками, нормативними документами, що визначають і регламентують заходи щодо соціальної політики.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- взаємозв'язок соціально-трудових проблем і української соціальної політики;
- способи кооперації з колегами, праці в колективі;
- основні положення і методи соціальних, гуманітарних і економічних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань;
- основні види соціальної політики в українській і світовій практиці;
- процедуру і техніку підготовки законодавчих актів в контексті соціальної політики;
- організацію, техніку соціальних операцій у центрах зайнятості.

Вміти:

- використовувати основні положення і методи соціальних, гуманітарних і економічних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань;
- правильно та чітко виконувати власні професійні обов'язки;
- аналізувати соціально значущі проблеми і процеси;
- дотримуватися основних вимог інформаційної безпеки;
- працювати з великими масивами інформації у бібліотеках та глобальних комп'ютерних мережах.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні характеристики соціальної політики

Тема 1. Соціальна політика як наука і навчальна дисципліна

Соціальна політика як навчальна дисципліна. Предмет курсу.

Мета, завдання і значення навчального курсу. Види навчальних завдань. Класифікація джерел інформації щодо соціальної політики.

Тема 2. Суб'єкти соціальної політики

Соціальна політика як цілісна система. Структура соціальної політики, взаємозв'язок соціальної політики з іншими соціальними системами.

Об'єкт соціальної політики (соціально-демографічна характеристика).

Тема 3. Основні етапи розвитку соціальної політики

Цивілізація і соціальна політика. Соціологія бідності та розвиток теоретичних засад соціальної політики в західній соціології XIX – першої половини XX ст.

Розвиток теоретичних підходів до побудови соціальної політики в другій пол. XX ст. Концепція соціальної держави. Соціально-орієнтована економіка.

Тема 4. Моделі соціальної політики

Поняття «соціальна держава». Напрямки еволюції соціальної політики: визначення системи пріоритетів. Системні зміни соціальної політики. Мета і принципи державної соціальної політики.

Патерналістська модель організації соціальної політики. Держава як єдине джерело захисту. Фінансовий механізм патерналістської моделі.

Модель адресної соціальної політики. Фінансовий механізм адресної моделі. Персоніфікований облік.

Змістовий модуль 2. Механізми соціальної політики та соціального захисту населення

Тема 5. Управління соціальною політикою

Діяльність держави по управлінню розвитком соціальної сфери: визначення змісту, напрямів розвитку, функціонування. Об'єкти і суб'єкти управління соціальною політикою. Рівні управління.

Актуальність проблем соціальної політики на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Політична зумовленість вибору стратегії соціальної політики. Основні напрямки соціальної політики України.

Тема 6. Механізми соціальної політики

Законодавча й нормативна база. Системоутворююче державне соціальне законодавство. Нормативні матеріали поточного характеру в соціальній політиці. Соціальна нормотворчість на регіональному та місцевому рівнях.

Фінансово-кредитний механізм як інструмент утворення і використання фінансових ресурсів соціального спрямування. Адміністративні рішення додаткової соціальної підтримки населення.

Тема 7. Соціальний захист населення

Визначення соціального захисту. Напрямки та форми соціального захисту. Превентивна та реабілітаційна функції соціального захисту.

Особливості соціального захисту протягом життєвого циклу людини. Соціальні служби. Функції соціальних служб як амортизатора феномена потреби (бідності). Державні соціальні служби і їхня роль в управлінні соціальними процесами. Перспективи державних соціальних служб.

Тема 8. Соціальне страхування і пенсійне забезпечення

Соціальне страхування як основа формування держави загального добробуту. Система соціального страхування. Історія становлення системи соціального страхування.

Полеміка щодо проекту обов'язкового пенсійного страхування. Політичні засади впровадження системи соціального страхування.

4. Структура навчальної дисципліни: «Соціальна політика в Україні»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		с	п	лаб	інд. та с.р.	л		с	п	лаб	інд. та с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні характеристики соціальної політики												
Тема 1. Соціальна політика як наука і навчальна дисципліна	8	2		2		11						
Тема 2. Суб'єкти соціальної політики	6	2		2		11						
Тема 3. Основні етапи розвитку соціальної політики	6	2		2		11						
Тема 4. Моделі соціальної політики	6	2		2		11						
Разом за змістовим модулем 1	26	8		8		44						
Змістовий модуль 2. Механізми соціальної політики та соціального захисту населення												
Тема 5. Управління соціальною політикою	8	2		2		11						
Тема 6. Механізми соціальної політики	6	2		2		11						
Тема 7. Соціальний захист населення	8	2		2		11						
Тема 8. Соціальне страхування і пенсійне забезпечення	6	2		2		11						
Разом за змістовим модулем 2	28	8		8		44						
Усього годин	54	16		16		88						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціальна політика як наука і навчальна дисципліна	2
2.	Суб'єкти соціальної політики	2
3.	Основні етапи розвитку соціальної політики	2
4.	Моделі соціальної політики	2
5.	Управління соціальною політикою	2
6.	Механізми соціальної політики	2
7.	Соціальний захист населення	2
8.	Соціальне страхування і пенсійне забезпечення	2

6. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи з дисципліни «Соціальна політика в Україні» складають:

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань курсу.
2. Підготовка до практичних занять, опрацювання першоджерел та навчальної літератури.
3. Написання рефератів.
4. Інші форми самостійної роботи.

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин
1.	Соціальна політика як наука і навчальна дисципліна	4
2.	Суб'єкти соціальної політики	2
3.	Основні етапи розвитку соціальної політики	2
4.	Моделі соціальної політики	2
5.	Управління соціальною політикою	4
6.	Механізми соціальної політики	2
7.	Соціальний захист населення	4
8.	Соціальне страхування і пенсійне забезпечення	2

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних науково(навчально)-дослідницьких завдань:

- підготовка статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом;
- презентація з теми (модуля) або вузької проблематики;
- розв'язування та складання практичних, ситуативних задач різного рівня з теми, модуля або курсу;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань;
- написання есе, творчих завдань тощо.

8. Методи навчання

Лекція (проблемна, лекція-конференція тощо); семінарські заняття (семінари-диспути, дебати та ін.); практичні заняття (ділові та рольові ігри, моделювання ситуацій тощо); консультації (групові, індивідуальні, дистанційні).

9. Методи контролю

Контроль знань з курсу «Соціальна політика в Україні» здійснюється за кредитно-модульною системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Основними функціями оцінювання навчальних досягнень студентів вважаємо такі: контролююча, навчальна, діагностична, виховна. Це й визначає індивідуальні якості студента та його рейтинг. Відповідно до кредитної системи, що передбачає облік трудомісткості навчально-пізнавальної роботи студентів у кредитах, використовуємо схему накопичення оцінок-балів, як системи оцінювання.

Успішність студентів оцінюється за результатами поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань здійснюється шляхом проведення тестувань, написання та перевірки творчих письмових завдань, усного опитування.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться під час останнього модуля та заліку.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студентів відбувається на підставі наступних критеріїв:

1) Правильність відповідей (правильне, достатньо глибоке викладення теоретичних понять курсу).

2) Рівень усвідомлення матеріалу курсу та самостійність суджень.

3) Новизна навчальної інформації, рівень використання наукових (теоретичних) знань.

5) Вміння використовувати засвоєні теоретичні положення на практиці.

Відповідь студента оцінюється і за формою, тобто з точки зору логічності, чіткості, виразності викладу навчального матеріалу.

«ВІДМІННО» ставиться студенту тоді, коли його відповідь бездоганна за змістом, формою, обсягом. Це означає, що студент у повній мірі з програмою засвоїв навчальний матеріал, викладений на лекціях, в підручниках, володіє знаннями, на заліку та практичних заняттях дає чіткі відповіді на поставлені запитання, а також при рішенні завдань показує знання не лише основної, але і додаткової літератури, нормативних джерел наводить власні судження, робить висновки, використовує знання з суміжних, галузевих дисциплін, вміє пов'язати вивчений матеріал з реальною дійсністю і легко використовує його для рішення практичних завдань. Мова студента повинна бути логічно обґрунтована і граматично правильна.

«ДОБРЕ» передбачає також високий рівень знань і вмінь. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять або категорій, невеликі помилки у мові і стилі викладу.

«ЗАДОВІЛЬНО» передбачає наявність знань лише основного матеріалу; студент відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач.

«НЕЗАДОВІЛЬНО» ставиться, коли студент не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись в конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
10	10	10	20	10	10	10	20	

З метою перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS використовується такий порядок:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) «Соціальна політика в Україні» – пакет навчально-методичних матеріалів: плани семінарських, практичних занять і методичні вказівки до них, питання для самоконтролю, до модульного контролю, заліку, завдання для самостійної та індивідуальної науково-дослідницької роботи.

12. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини // Право людини: Міжнародні Договори України: декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – К., 1992.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне страхування на випадок безробіття» // Людина і праця. – 2000. – №7.
3. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р.
4. Указ Президента України «Про основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року» // Уряд. кур'єр. – 1999. – №155-156.

Основна

1. Кучменко Е. М., Шелега О. О. Специфіка ринку зайнятості України: вдосконалення діяльності особистості з питань професійного навчання населення. /Державне управління та державна служба зайнятості (питання теорії та виклики практики) – К., ІПК ДСЗУ, 2008. – С.122-135.
2. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8 – 14.
3. Вербицкий А. А. Педагогические технологии контекстного обучения: Научно-методическое пособие. – М. : РИЦ МГГУ им. М. А. Шолохова, 2010. – 55 с.
4. Волгин Н. А., Гриценко Н. Н., Шарков Ф. И. Социальное государство : Учебник. – М.: ИТК «Дашков и К», 2004. – 416 с.
5. Громова Н. В. Евристичне навчання в контексті гуманістичної парадигми освіти / Н. В. Громова // Педагогічний процес : теорія і практика : зб. наук. пр. – К. : Видавництво П/П „ЕКМО», 2005. – С. 102 – 108.
6. Нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти / Під ред. Є. С. Полат. – К. : Издат. Центр „Академія», 2000. – 357 с.
7. Людський розвиток в Україні: можливості та напрями соціальних інвестицій (колективна науково-аналітична монографія) / За ред. Е.М.Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2006. – 424 с.
8. Туленков М.В. Концептуальні засади організації сучасного менеджменту: Монографія. – Київ-Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. –312 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ «СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ»

1. Визначте власний рівень бідності (або достатку) методом самооцінки.
2. Визначте особливості, характерні для функціонування ринку праці в адміністративно-командній та ринковій економічних системах.
3. Визначте ступінь державного втручання та фінансування регіональної політики охорони здоров'я, політики освіти й житлової політики.
4. Вплив яких міжнародних організацій визначає пріоритети у соціальній політиці України.
5. На засадах базових соціально-демографічних показників надайте характеристику результатів сучасної соціальної політики в Україні.
6. Надайте характеристику основних завдань держави як суб'єкта соціальної політики.
7. Назвіть види соціального ризику, на які в Україні розповсюджується соціальне страхування. Дайте визначення соціального страхування.
8. Назвіть глобальні шляхи вирішення проблеми фінансування соціальної політики.
9. Назвіть напрямки соціального захисту.
10. Назвіть основні причини кризових явищ у соціальній сфері та здійснення соціальної політики.
11. Назвіть основні причини кризових явищ у соціальній сфері та здійснення соціальної політики.
12. Назвіть основні риси соціально-класової структури сучасного українського суспільства.
13. Індикатори оцінки ефективності соціальної політики в Україні.
14. Сучасний стан світової соціальної політики.
15. Сучасний стан розвитку соціальної сфери в Україні.
16. Людина як суб'єкт соціальної політики.
17. Держава як суб'єкт соціальної політики.
18. Принципи реалізації соціальної політики.
19. Регіональні аспекти соціальної політики.
20. Соціальні системи та особливості їх розвитку.
21. Проблема багатства і бідності в українському суспільстві.
22. Соціологічні методи в управлінні соціальними процесами.

23. Глобальна концепція людського розвитку: сутність і основний зміст.
24. Процеси соціальної мобільності та шляхи їх регулювання.
25. Основні засади етнонаціональної політики.
26. Соціальна підтримка сім'ї, жінок, дітей, молоді.
27. Сучасні соціально-демографічні процеси та їх регулювання.
28. Міграційні процеси в Україні та проблеми їх регулювання.
29. Сутність соціально-трудова відносин і шляхи їх реформування.
30. Держава як суб'єкт соціального партнерства.
31. Проблеми охорони праці на сучасному етапі.
32. Ринок праці в сучасній соціально-економічній системі.
33. Проблеми трудової активності та трудової мобільності населення.
34. Управління трудовими ресурсами і шляхи його реформування.
35. Проблеми оплати праці та шляхи їх вирішення.
36. Бідність як суспільний феномен і соціальна проблема.
37. Сутність соціального захисту населення.
38. Види соціального захисту населення.
39. Основні шляхи реформування системи соціального забезпечення.
40. Система соціального страхування і проблеми її реформування.
41. Економічні проблеми соціальної політики.
42. Розвиток соціальної сфери в Україні.
43. Місцеві бюджети в системі соціального захисту.
44. Які види недержавних пенсійних фондів?
45. Концепція людського розвитку.
46. Ринок праці і зайнятість в Україні як складові соціальної політики.
47. Гендерні питання і людський розвиток.
48. Система державних соціальних стандартів.
49. Неформальний сектор трудової активності.
50. Кадрове забезпечення соціальної політики.